

Kollegiaalisuus on asenne

Hammaslääkäriliiton viidennen Etiikkapäivän teemana oli kollegiaalisuus. Kollegiaalisuus mielestään etiikan alueeseen kuuluvaksi, mutta mistä siinä oikeastaan on kyse, sitä ei välttämättä ole helppo selittää alan ulkopuoliselle. Kollegiaalisuuden merkitystä ei ollut ymmärtänyt oikein ainakaan erään suuren sanomalehden pääkirjoitustoimittaja, joka jokunen vuosi sitten toivoi kolumnissaan luojan meitä varjelevan kollegiaalisilta lääkäreiltä.

Ammatillinen kollegiaalisuus tulee esille jo Hippokraateen valassa: ”Tulen pitämään vanhempieni arvoisena sitä, joka on opettanut minulle tämän taidon, ja jakamaan hänen kanssaan elatukseni, ja hänen tarvitessaan apua tulen sitä antamaan.” Lääkäriliiton entinen toiminnanjohtaja Markku Äärimaa tiivistä valassa olevat kollegiaalisuuden ydinasiat asenteeksi työtoveria kohtaan. Tähän asenteeseen kuuluu työtoverin kunnioittaminen, toveruus ja halu auttaa. Yksi oikean kollegiaalisuuden tavoite on yleisön luottamuksen säilyttäminen hammaslääkäreihin.

Vieraasta kulttuurista tuleva hammaslääkäri voi asettaa kollegiaalisuuden asenteemme testiin. Heidi Kerosuolla on kokemusta sekä työskentelystä hammaslääkärinä maassa, jossa hän ei ymmärtänyt potilaiden kieltä että ulkomailta Suomeen tulevien hammaslääkärien täydennyskoulutuksesta. Hän kysyi esityksessään, miten käy kollegiaalisuuden, kun vierasmaalainen kollega käyttää menetelmiä, jotka poikkeavat omistamme ja joita emme aina edes tunne? Miten luoda ammatillinen keskusteluyhteys ilman ennakkoluuloja? Helpoin tapa suhtautua erilaisuuteen on sen sulkeminen yhteisön ulkopuolelle. Väillinaisen kielitaidon omaava ulkomaalainen leimautuu helposti yksinkertaiseksi muiden silmissä ja joskus jopa omissakin silmissään.

Etiikkapäivän keskusteluissa nousi esille myös toinen tärkeä asennetesti: suhtautumisemme hammaslääketieteen opiskelijaan tai vastavalmistuneeseen kollegaan. Kuinka valmiita olemme kuuntelemaan nuoren ammattiverimme hammaslääketieteellisiä näkemyksiä – hänellä on monessa asiassa omiamme tuoreemmat tiedot. Opiskelijoiden kollegiaalisuuden asenteen muodostumiseksi opettajien antama esimerkki on tärkeä. Asennetestiin joudumme ehkä myös silloin, kun kollega kuuluu mielestämme väärään koulu-kuntaan.

Kollegiaalisuutta ei vaalita ammattikunnan oman hyvinvoinnin vuoksi vaan siksi, että se on ammattikunnan yhteistoimintaa potilaan parhaaksi. On iso sudenkuoppa olla ymmärtämättä tätä, korosti ylilääkäri Leena Niinistö esityksessään. Jos kollega on tehnyt virheen, on ammattitoverien velvollisuus tarjota apuaan, jotta virheet vastaisuudessa vältetään. Kollegiaalisuus ei tarkoita epäpätevyyden salaamista, vaan kollegoiden tukemista ja asioiden käsittelyä hienotunteisesti turhaa kritisointia välttäen. Sama asia sanottiin antiikin aikana suorasukaisemmin: ”Potilaan äärellä lääkäreiden ei tule riidellä keskenään eikä pilkata toisiaan”.

Edellä kuvatun kaltaisia tilanteita käsitellään Hammaslääkäriliiton kotisivuilla vaihtuvissa eettisissä kysymyksissä. Niissä ei haeta oikeita tai vääriä vastauksia vaan erilaisia näkökulmia valinnoille. Koko lääkärikunnan yhteinen Lääkärien eettinen foorumi käsittelee sille lähetettyjä eettisesti ongelmallisia tapauksia Internet-osoitteessa www.duodecim.fi > Eettinen foorumi. Hammaslääkärijäsenenä foorumissa on Liiton entinen puheenjohtaja Heikki Vuorela. Suomen Lääkärilehdessä ja foorumin kotisivuilla julkaistaan kiinnostavimmista kysymyksistä tiivistelmät laajemman keskustelun pohjaksi.

Yhteishengen syntyminen edellyttää tutustumista paikkakunnalla toimiviin hammaslääkäreihin – sektorista riippumatta. Tätä korostivat porvooolaiset Sari Holmberg ja Juha Niskanen. He kertoivat Etiikkapäivän osallistujille Itä-Uudenmaan alueen hammaslääkärien monista yhteistyön muodoista. Tavatessamme olemme kollegoita emmekä tiettyssä työroolissa. Kun tunnetaan ja tutustutaan, nimet saavat kasvat ja henkilö persoonan.

Hammaslääkärien paikallisella yhteistoiminnalla oli helmikuussa myös merkkipäivä: maan vanhin paikallisseura Tampereen Hammaslääkärisseura vietti 90-vuotisjuhliiaan. Parhaimmat onnittelut Suomen muilta kollegoilta!

MATTI PÖYRY